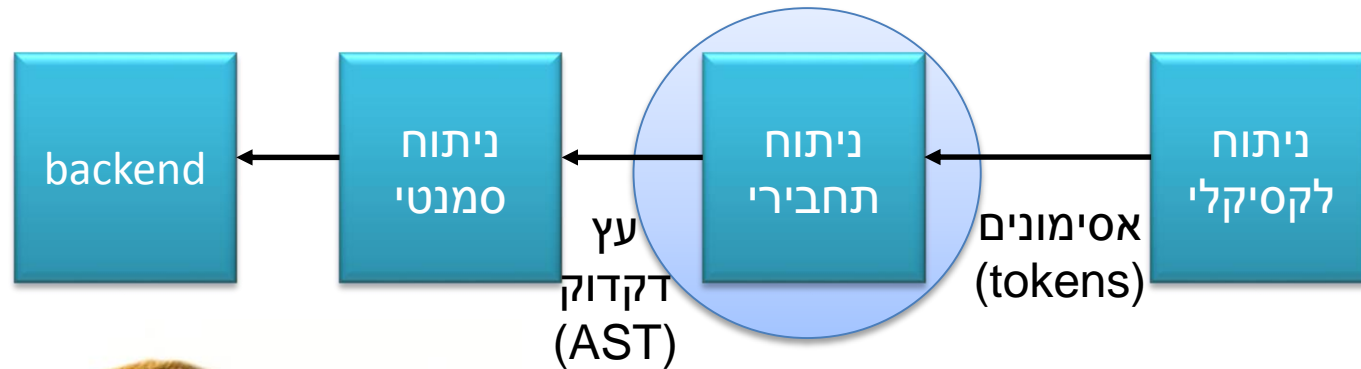

תזכורת מתרגולים אחרונים

- מבנה סכמתי של קומפיילר

- ניתוח תחבירי:

RD LL(1) :Top Down –

:Bottom up –

LR(0) •

SLR •

CLR \LR(1) •

LALR •

בשבוע שעבר

- מחלקות מנתחים תיאורטיות

– LR(0):

- יתרונות: אוטומט קטן, בניה מהירה
- חסרונות: חלש ברקורסיות וכללי אפסילון

– LR(1):

- יתרונות: מכיל הרבה הקשר להפעלה של כל כלל, מקבל את כמות הדקדוקים הגדולה ביותר
- חסרונות: בניה ארוכה יותר, צורך כמות זיכרון רבה

- נרצה למצוא פיתרון:

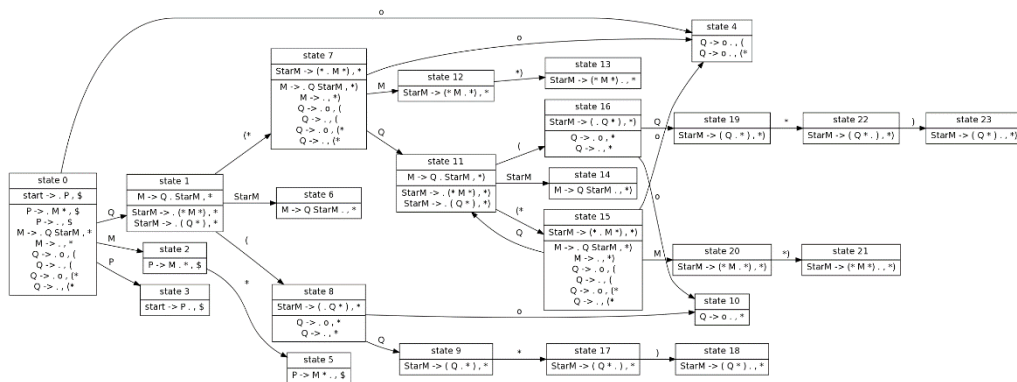
- יותר חסכוני בזיכרון
- היעילות שלו תשאר גבוהה: יוכל להתמודד עם כמות דקדוקים גדולה (כמעט כמו של LR(1)).

מחפשים פשרה

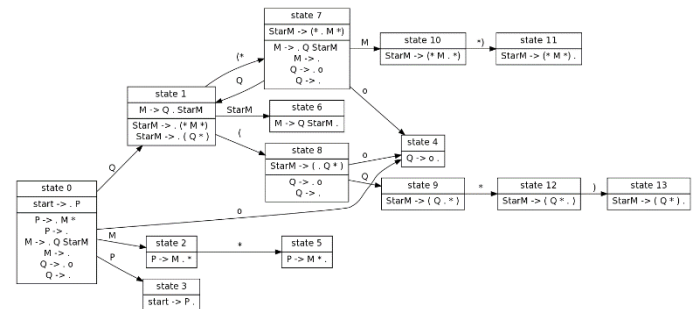
• מדוע LR(1) כל כך בזבזני בזיכרון?

– מספר המצבים שנדרשים כדי לעקוב אחרי ההקשר

LR(1)

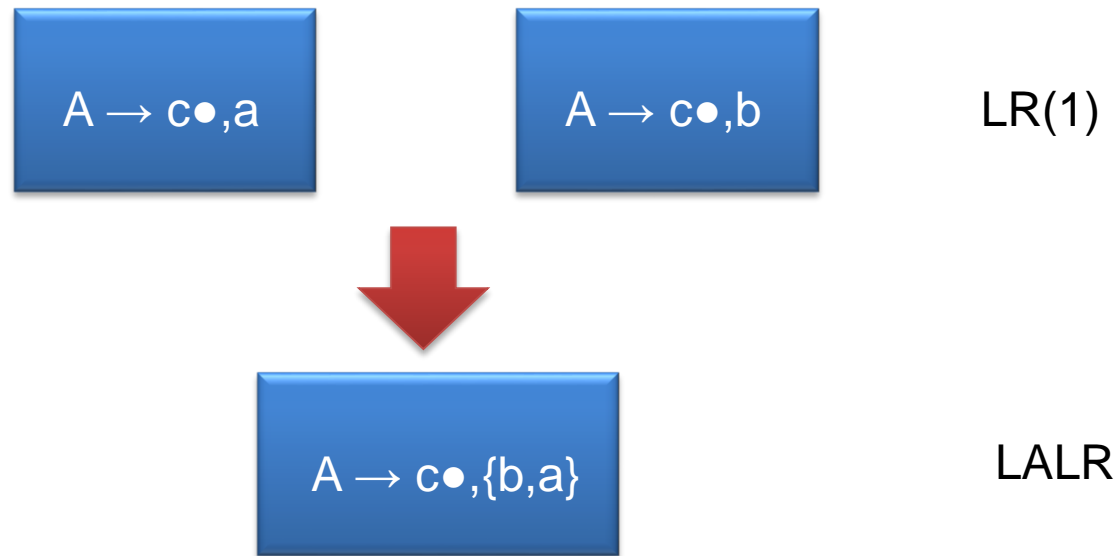
LR(0)

• מה אם נעקוב אחרי הקשר אבל נצמצם קצת את מספר המצבים?

LALR

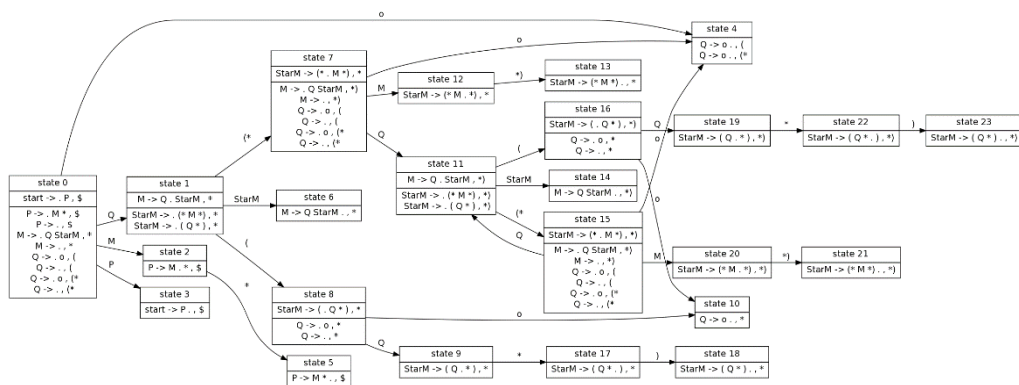
- בניית אוטומט וטבלה כפי שעושה LR(1).
- מאחד מצבים בעלי פריט LR(0) זהה.

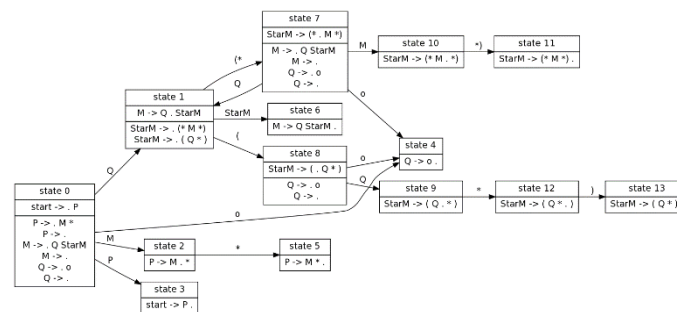
– שימו לב: מבצעים איחוד זה בזמן הבניה – כלומר לא צריך (ולא כדאי) לבנות אוטומט LR(1) מלא

LALR

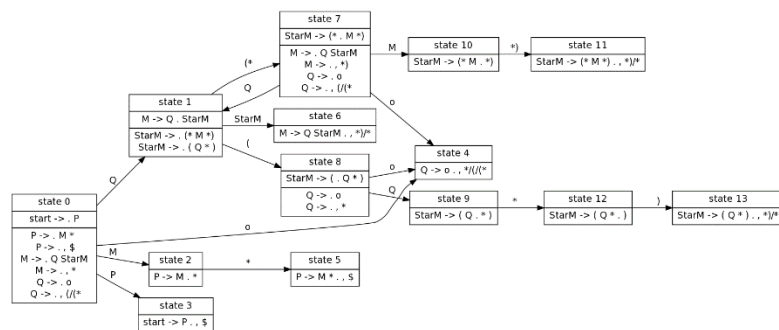
LR(1)

LR(0)

LALR

• מה מאבדים ברגע שמאחדים מצבים? דיוק.

דוגמא - LALR

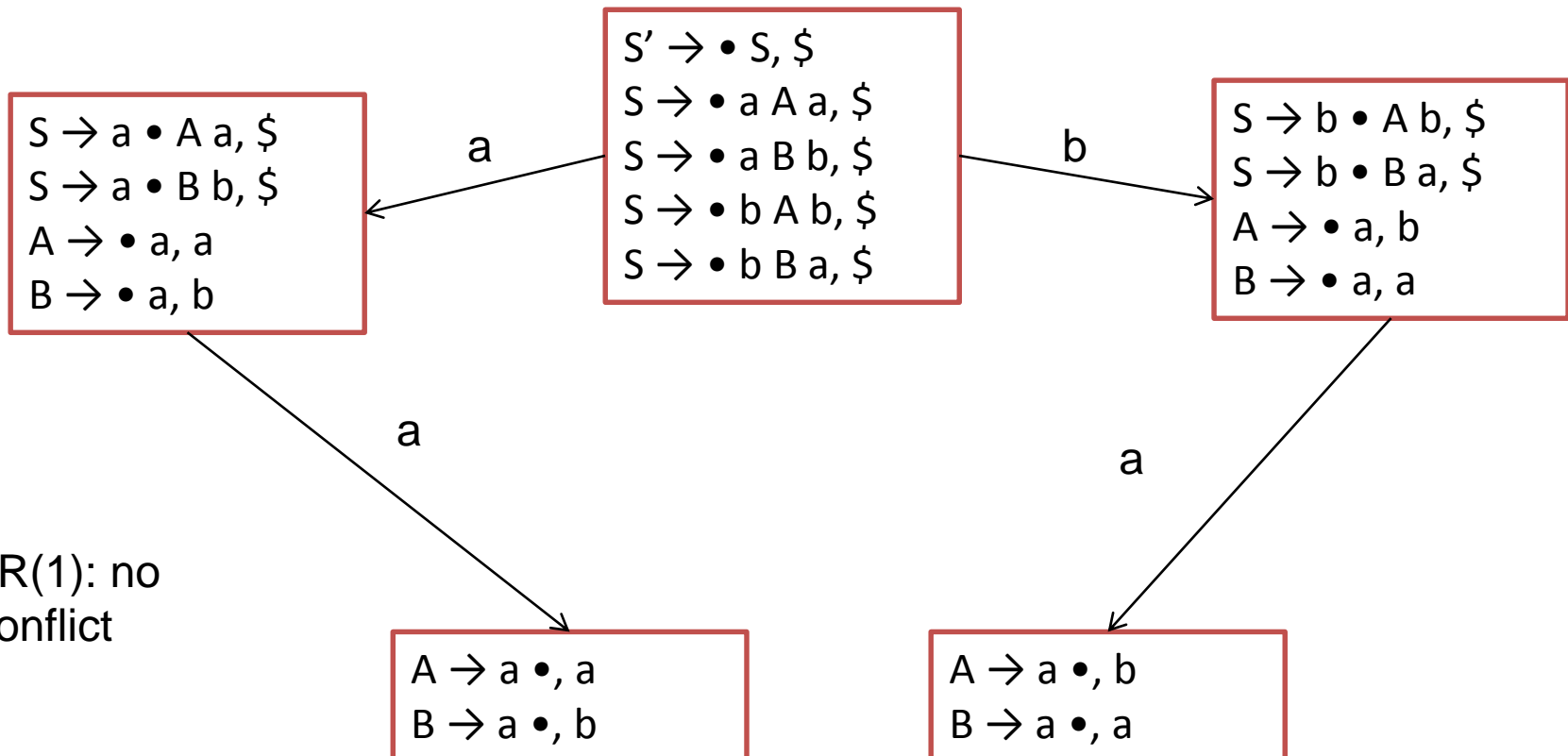
$S \rightarrow a A a \mid a B b \mid b A b \mid b B a$

$A \rightarrow a$

$B \rightarrow a$

נמצא דקדוק אשר שייך ל-LR(1)

אך לא ל-LALR

LR(1): no
conflict

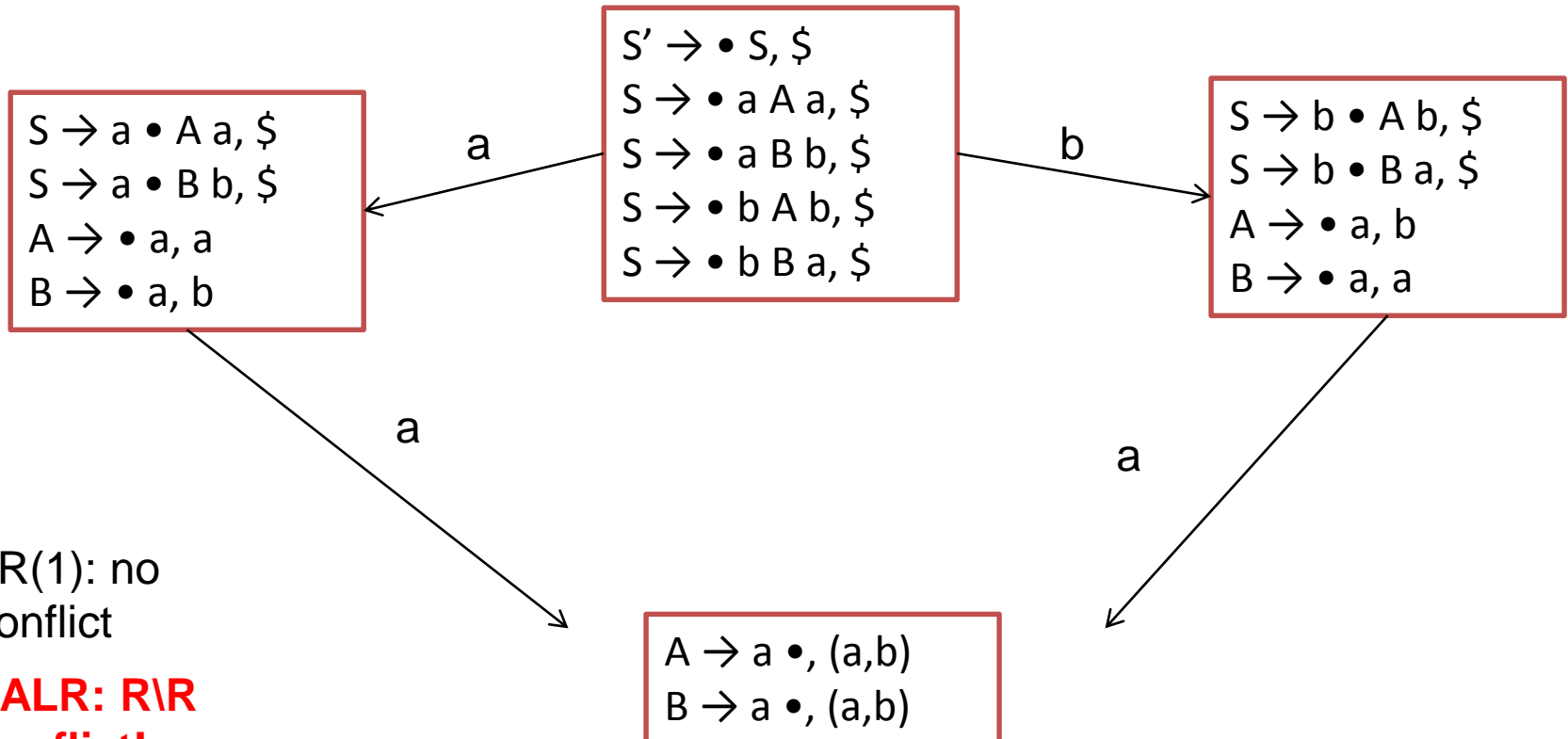
דוגמא - LALR

$S \rightarrow a A a \mid a B b \mid b A b \mid b B a$

$A \rightarrow a$

$B \rightarrow a$

נמצא דקדוק אשר שייך ל-LR(1)
אך לא ל-LALR

LR(1): no
conflict

**LALR: R\R
conflict!**

LALR

LALR בעולם האמיתי

- LALR הוא כמעט-מספיק, ולכן מבוססים עליו כלים נפוצים לייצור קומפיילרים

Bison

YACC

bison

- bison הוא כלי אוטומטי לייצור מהדרים (RTFM).

– קלט:

- קובץ מקור בשפת bison המגדיר את סכימת התרגום.

– פלט:

- ניתוח תחבירי ב: **שיטת LALR**

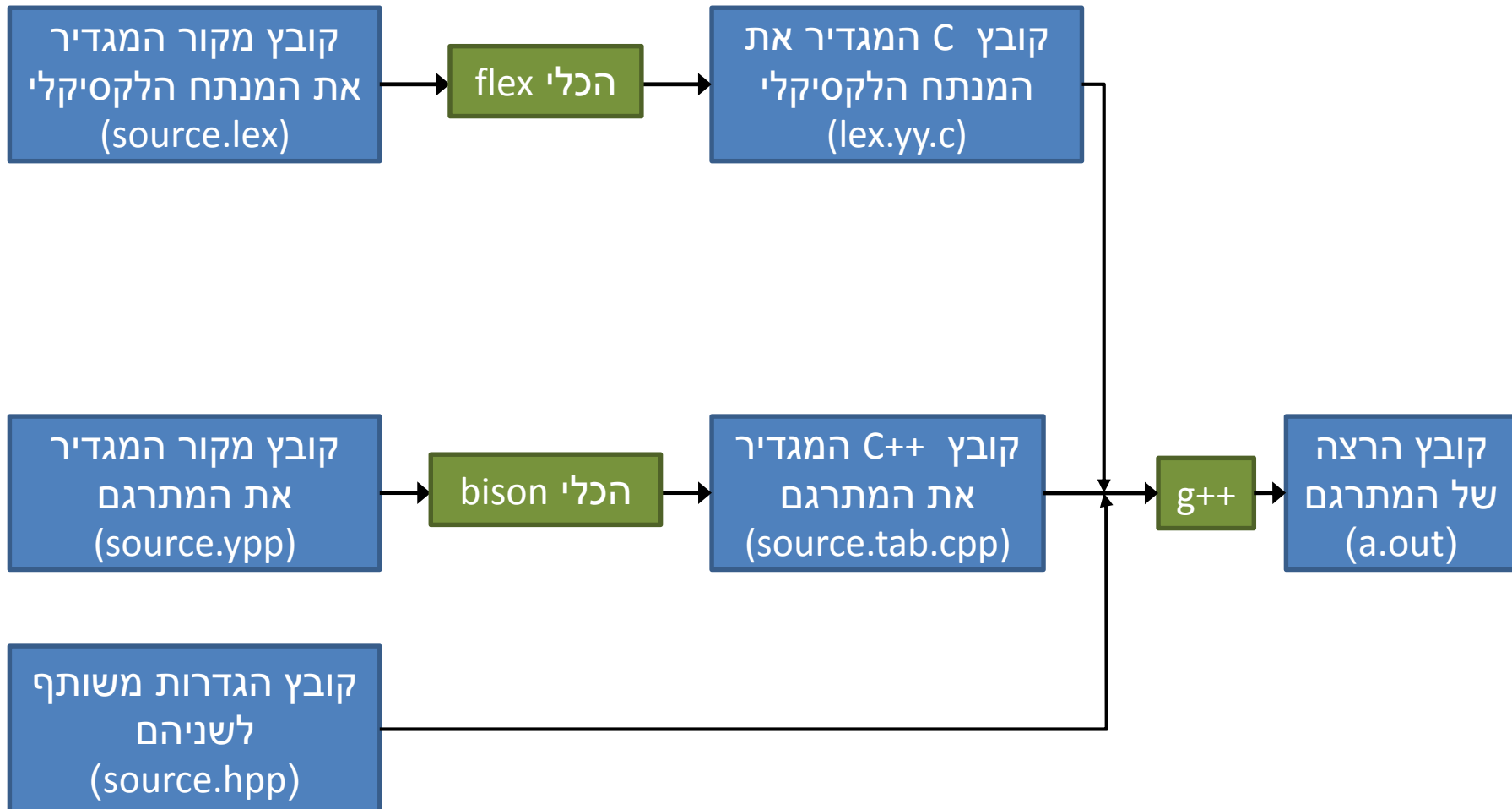
+ הרחבה ל: **פתרון קונפליקטים**.

– מצפה לניתוח לקסיקלי:

– יכול להיות מסופק ע"י **כלי Lex** (yylex)

– יכול להיות מוגדר בדרכים אחרות

סכימת השימוש ב bison בעזרת Lex

המנתח הנוצר על ידי bison

- מכיל את הפונקציות הבאות:

– **yylex()** : פונקציית הניתוח הלקסיקלי.

- נוצרת ע"י כלי Lex.

– **yyparse()** : פונקציית הניתוח התחבירי הראשית.

- נוצרת אוטומטית ע"י bison.

- מחזירה 0 אם הניתוח הסתיים בהצלחה או 1 אחרת.

– **yyerror()** : פונקציה ש yyparse קוראת לה בכל פעם שמתגלית שגיאה.

- המשתמש יכול לדרוס אותה ע"מ לטפל בעצמו בשגיאות.

– **main()** : מטרתה העיקרית היא קריאה ל yyparse.

- ניתן לנצלה לשם איתחולים ופעולת סיום מיוחדת של המנתח.

מבנה קובץ הקלט של bison

%{

C user declarations חלק 1:

%}

declarations

%%

חלק 2:

rules

%%

חלק 3:

C user routines

- קובץ מופרד ל-3 חלקים: הצהרות, חוקים, וקוד C++.
- שתי השורות המפרידות בין החלקים חייבות להופיע (מודגשות בקו תחתון).

מבנה קובץ הקלט של bison

%{

user declarations

חלק 1:

%}

declarations

%%

rules

חלק 2:

%%

user routines

חלק 3:

- על השגרות המופיעות בחלק 3 יש להכריז בחלק 1 בין %{ ל- %} .
- כל הרשום בחלק 3 ובחלק 1 בין %{ ל- %} (כתוב בשפת C++) מועתק כמו שהוא לקובץ המקור שנוצר ע"י bison.

דוגמא

```
%{  
    #include <iostream>  
    #include "calc.h"  
    using namespace std;  
  
    #define YYSTYPE Node*  
    int yylex();  
    void yyerror(const char*);  
%}
```

```
%token NUM  
%left PLUS MINUS  
%left MULT  
%right LPAR RPAR
```

```
%%
```

```
prog :      prog line  
      | /*epsilon*/  
      ;
```

```
line : exp '\n' {cout << $1->prettyPrint() << endl; }  
      ;
```

```
exp :      NUM { $$ = $1; }  
      | exp PLUS exp { $$ = new Add($1,$3); }  
      | exp MINUS exp { $$ = new Sub($1,$3); }  
      | exp MULT exp { $$ = new Mul($1,$3); }  
      | LPAR exp RPAR { $$ = $2; }  
      ;
```

```
%%
```

```
void yyerror(const char*) { cout << "syntax error" << endl; }  
  
int main() {  
    return yyparse();  
}
```

declarations

%{

C user declarations חלק 1:

%}

declarations

%%

חלק 2:

rules

%%

C user routines

חלק 3:

- מיועד להצהרה על האסימונים של הדקדוק.
- בחלק זה גם תוגדר עדיפות לבחירת אסימון. (על כך בהמשך.)

דוגמא

```
%{
    #include <iostream>
    #include "calc.h"
    using namespace std;

    #define YYSTYPE Node*
    int yylex();
    void yyerror(const char*);
}%

%%

prog :      prog line
        | /*epsilon*/
;

line : exp '\n' {cout << $1->prettyPrint() << endl; }
;

exp :      NUM { $$ = $1; }
        | exp PLUS exp { $$ = new Add($1,$3); }
        | exp MINUS exp { $$ = new Sub($1,$3); }
        | exp MULT exp { $$ = new Mul($1,$3); }
        | LPAR exp RPAR { $$ = $2; }
;

%%

void yyerror(const char*) { cout << "syntax error" << endl; }

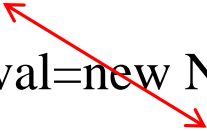
int main() {
    return yyparse();
}
```


קישור בין flex ל-bison

תאום אסימונים

bison מפעיל את המנתח הלקסיקלי של flex ע"י קריאה ל-yylex.
צריך לתאם בין האסימונים ש-flex מייצר לבין האסימונים ש-bison קורא.

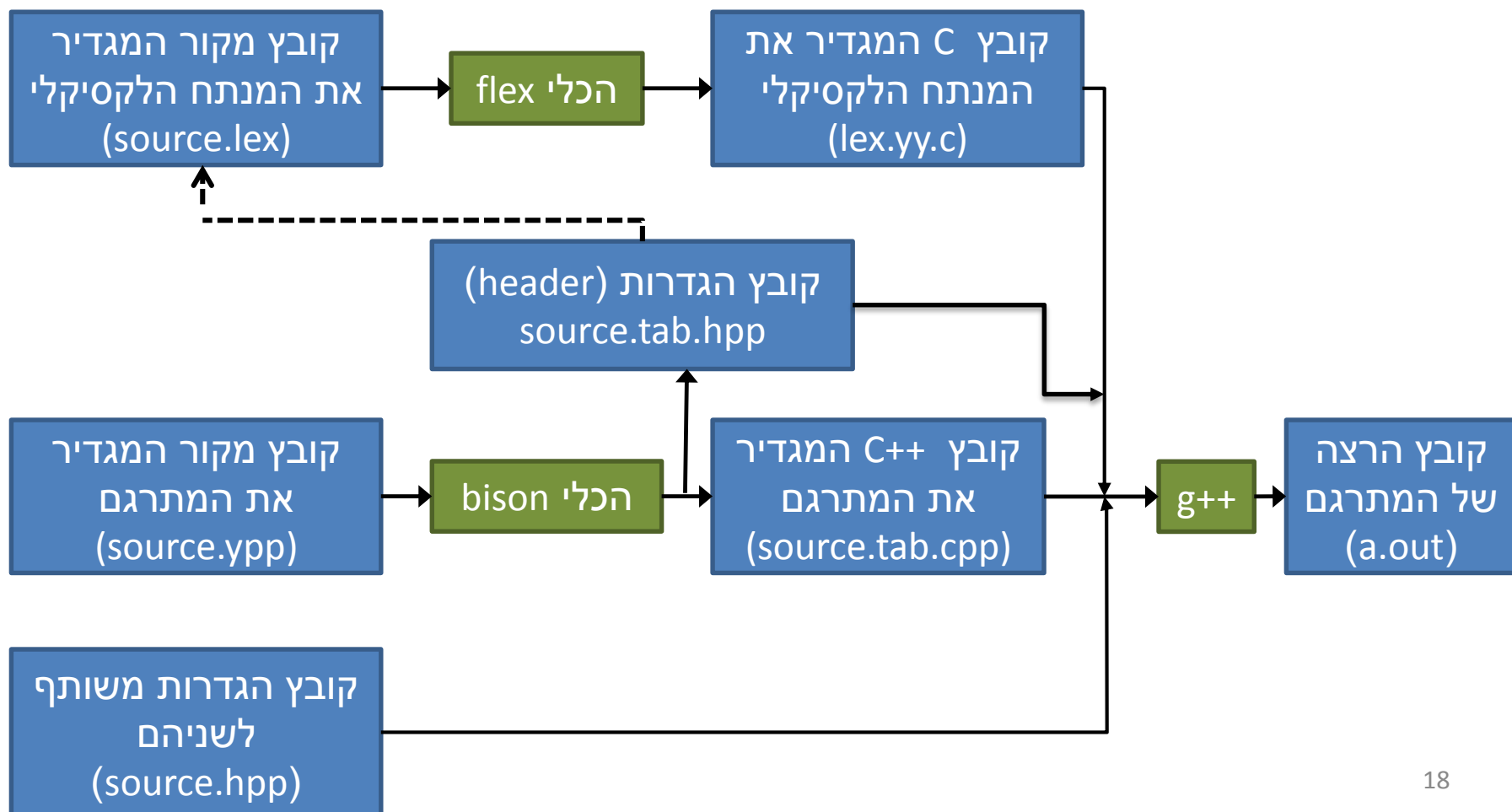
<u>Bison</u> :	%token NUM
<u>Lex</u> :	[0-9]+ {yyval=new Num(yytext) return NUM ; }

- כל האסימונים שהוגדרו בקובץ ה bison יופיעו ב header שנוצר ע"י הכלי (source.tab.hpp).
- קובץ הגדרות ה Lex צריך לצרוך (include) את הקובץ source.tab.hpp על מנת ליצור את התיאום.

קישור בין flex ל-bison

תיאום בין האסימונים ש-flex מייצר לבין האסימונים ש-bison קורא.
ע"י source.tab.hpp

קישור בין flex ל-bison

קריאת אסימונים

- :bison

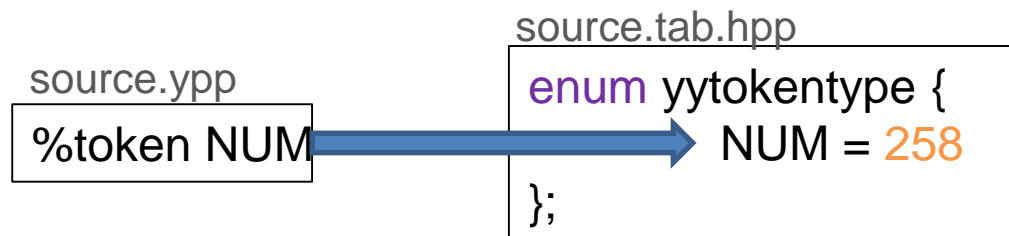
- מניח את קיומה של yylex.

- המחזירה בכל פעם קבוע המתאים לאחד האסימונים שהוגדרו ע"י %token.

- :Lex

- כל מחרוזת שהוגדרה ב bison ע"י X %token מתורגמת לקבוע ב source.tab.hpp

- מנתח לקסיקלי המחזיר את המזהה הקבוע X, יחזיר את אותו הקבוע שמוגדר בקובץ ההגדרות, ולכן יפורש ע"י המנתח התחבירי כאסימון X.

קישור בין flex ל-bison

תכונות סמנטיות לאסימונים

Bison: %token NUM

Lex: [0-9]+ { **yyval**=new Num(ytext);
return NUM; }

- **yyval** – משתנה גלובלי מטיפוס **YYSTYPE** המוגדר ב [.source.tab.hpp](http://source.tab.hpp)
- מכיל את התכונות הסמנטיות של האסימון האחרון שנקרא.

טיפוסי החזרה ב-Bison

- תכונות כל משתני הדקדוק הן מאותו הטיפוס – YYSTYPE.
 - זהו גם הטיפוס של המשתנה הגלובלי yylval.
 - ברירת המחדל לטיפוס YYSTYPE היא int.
 - ניתן לדרוס את YYSTYPE כדי להגדיר תכונות בעלות טיפוסים שונים, (בקובץ source.hpp) ע"י למשל:

```
struct Node {  
    virtual std::string prettyPrint();  
};  
class Num : public Node { //...  
};  
class Add : public Node { //...  
};  
#define YYSTYPE Node*
```

Lex:

```
[0-9]+ {yylval=new Num(yytext)  
return NUM;}
```

חוקים – כללי הגזירה

%{

C user declarations חלק 1:

%}

declarations

%%

חלק 2:

rules

%%

חלק 3:

C user routines

כללי הגזירה

- כלל גזירה ירשם בצורה הבאה:

– עבור $A \rightarrow B C \text{ NUM } D E$

אופציונלי

A: B C NUM D E `{/* action */}`;

- ניתן לשרשר מספר כללים על ידי |

A: B C NUM D E `{/*action*/}`

| E F `{/*action*/}`

;

- המשתנה באגף שמאל של החוק הראשון הוא המשתנה התחילי של הדקדוק.

זיהוי דקדוק ב-Bison

%%

```
prog : prog line
      | /*epsilon*/
;
```

```
line : exp '\n';
```

```
exp : NUM
     | exp PLUS exp
     | exp MINUS exp
     | exp MULT exp
     | LPAR exp RPAR
;
```

%%

מנתח זה ירוץ על קלט
ויסיים אם הקלט בשפה או
יקרא ל-yyerror אם לא

כלומר: מזהה דקדוק בלבד

בניית AST

```
A:  B C NUM D E  { /* action */  
  |  E F          { /*action*/  
  ;
```

- בתור `/*action*/` נכתוב קוד שנרצה להריץ בסוף הכלל
- מועתק (כמעט) כמו שהוא לקובץ הפלט
- כדי לבנות את ה-AST:
 - "להחזיר" (=לשים במחסנית) ערך מכל כלל – את תת העץ שהוא מייצג
 - בהתבסס על תתי העצים של הילדים (או חלקם)
- יש ב-Bison גישה לאיברי הכלל במחסנית

פעולות עבור כללי הגזירה

```
A:  B C NUM D E  { /* action */
    |  E F          { /*action*/
;

```

- גישה לאובייקטים (מסוג YYSTYPE) של משתנים וטרמינלים במחסנית:

– \$\$ - המשתנה המופיע באגף שמאל של החוק

– \$n - הסימן ה-n באגף ימין של החוק ($n > 0$)

$A \rightarrow B C N U M D E$

\$\$	\$1	\$2	\$3	\$4	\$5	הסימן
A	B	C	NUM	D	E	מתייחס ל-

ביצוע פעולות

%%

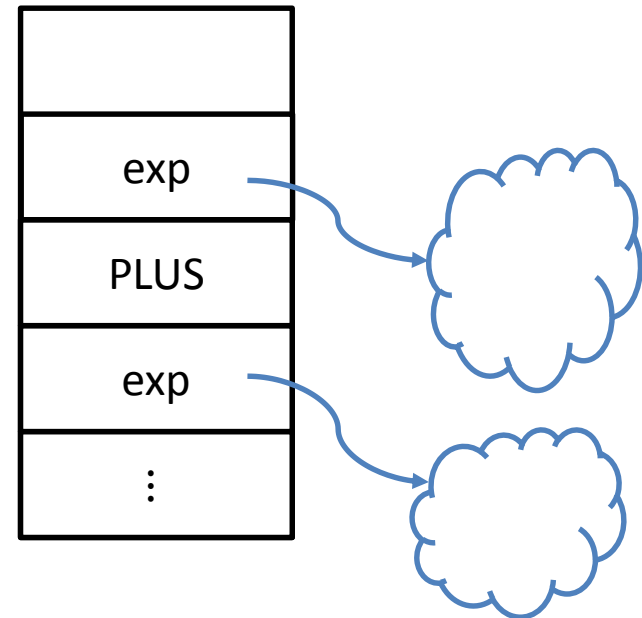
```
prog :  prog line  
      | /*epsilon*/  
      ;
```

```
line : exp '\n' {cout << $1->prettyPrint() << endl; }  
      ;
```

```
exp :  NUM { $$ = $1; }  
      | exp PLUS exp { $$ = new Add($1,$3); }  
      | exp MINUS exp { $$ = new Sub($1,$3); }  
      | exp MULT exp { $$ = new Mul($1,$3); }  
      | LPAR exp RPAR { $$ = $2; }  
      ;
```

%%

Reducing exp \rightarrow exp PLUS exp:

ביצוע פעולות

%%

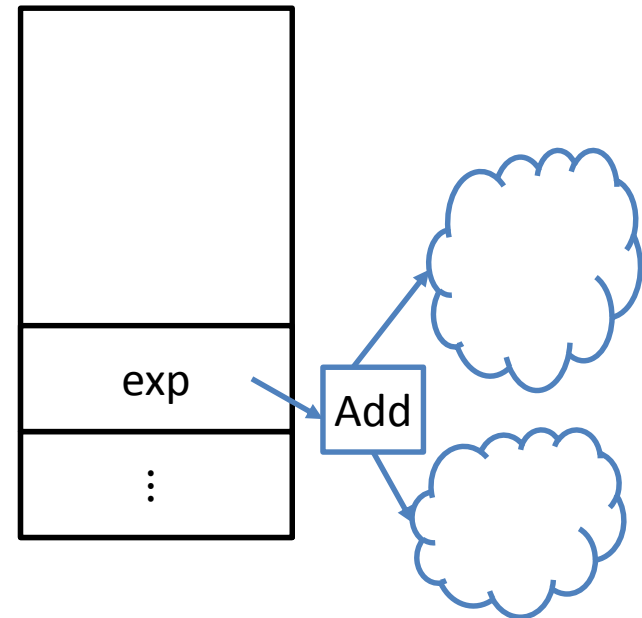
```
prog :   prog line
        | /*epsilon*/
;
```

```
line : exp '\n' {cout << $1->prettyPrint() << endl; }
;
```

```
exp :   NUM { $$ = $1; }
        | exp PLUS exp { $$ = new Add($1,$3); }
        | exp MINUS exp { $$ = new Sub($1,$3); }
        | exp MULT exp { $$ = new Mul($1,$3); }
        | LPAR exp RPAR { $$ = $2; }
;
```

%%

Reducing exp \rightarrow exp PLUS exp:

שאלה: למה המימוש של הכלל הראשון והאחרון הוא ע"י $$$ = \1 ו- $$$ = \2 ?

טיפול בדקדוקים רב משמעיים

- ישנם אלמנטים בשפות תכנות המתוארים ע"י דקדוק דו משמעי.

$$E \rightarrow E \pm E$$

$$E \rightarrow E * E$$

$$E \rightarrow \text{num}$$

– לדוגמא, ביטויים אריתמטיים עם חיבור וכפל:

– דקדוק זה הוא דו משמעי על "1+2*3".

לאחר קריאת "1+2" ישנן 2 התנהגויות:

1. בצע shift, המשך לקרוא את הקלט ובצע reduce בסופו ע"פ הכלל השלישי.

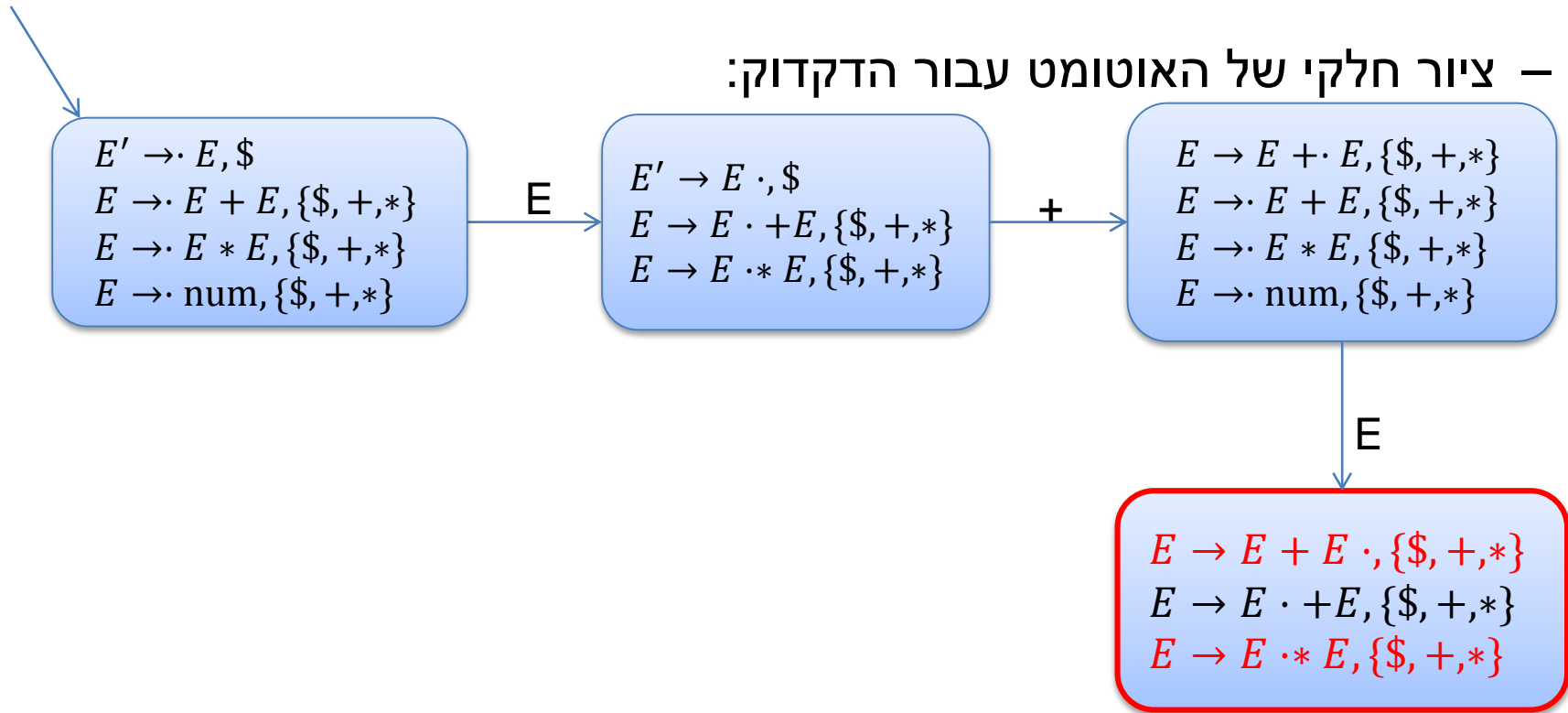
- מתאים לפירוש $1+(2*3)$

2. בצע reduce ע"פ הכלל הראשון.

- מתאים לפירוש $(1+2)*3$

טיפול בדקדוקים רב משמעיים

– ציור חלקי של האוטומט עבור הדקדוק:

– במצב המסומן ישנו קונפליקט עבור הטרמינל $*$.

– בנוסף, ישנו קונפליקט גם עבור הטרמינל $+$.

• מתאים לשני הפירושים של המחרוזת "1+2+3":

– $(1+2)+3$ או $1+(2+3)$. (עבור חיבור זה לא משנה, אבל עבור חיסור כן).

קדימות אופרטורים

- פתרון לקונפליקט בין כפל לחיבור: $1+(2*3)$ לעומת $(1+2)*3$:

עדיפות לאסימונים

- ניתן לציין לbison שלאסימון '*' יש עדיפות גדולה מאשר לאסימון '+'.
 - מבוצע ע"י סדר ההכרזה על אסימונים בקובץ ההגדרות.
- האסימון בעל העדיפות הגבוהה ביותר, יוכרז אחרון.

עדיפות לכללי גזירה.

- ברירת המחדל היא עדיפות האסימון האחרון המופיע בכלל.
- ניתן לציין עדיפות באופן מפורש ע"י שימוש ב
"%prec t"

כאשר t הוא האסימון שאת עדיפותו רוצים לתת לכלל
(ניתן להוסיף אסימון חדש למטרה זו).

```
%token '+'  
%token '*'  
%%  
E: E '+' E  
{...}  
  | E '*' E  
{...};
```

קדימות אופרטורים

- פתרון לקונפליקט בין כפל לחיבור: $1+(2*3)$ לעומת $(1+2)*3$:

– כאשר bison מוצא קונפליקט shift/reduce: shift עבור טרמינל t אל מול reduce עם כלל $A \rightarrow \alpha$,

- יבוצע shift אם לטרמינל t עדיפות גדולה מכלל $A \rightarrow \alpha$.

- יבוצע reduce אם לכלל עדיפות גבוהה מאשר לטרמינל.

- אחרת הקונפליקט לא נפתר.

– בדוגמא, במצב הבעייתי, קונפליקט זה ייפתר לטובת הshift מאחר ולאסימון $*$ עדיפות גדולה מאשר לכלל $E \rightarrow E+E$.

- התקבלה הפרשנות הראשונה.

%token '+'

%token '*'

%%

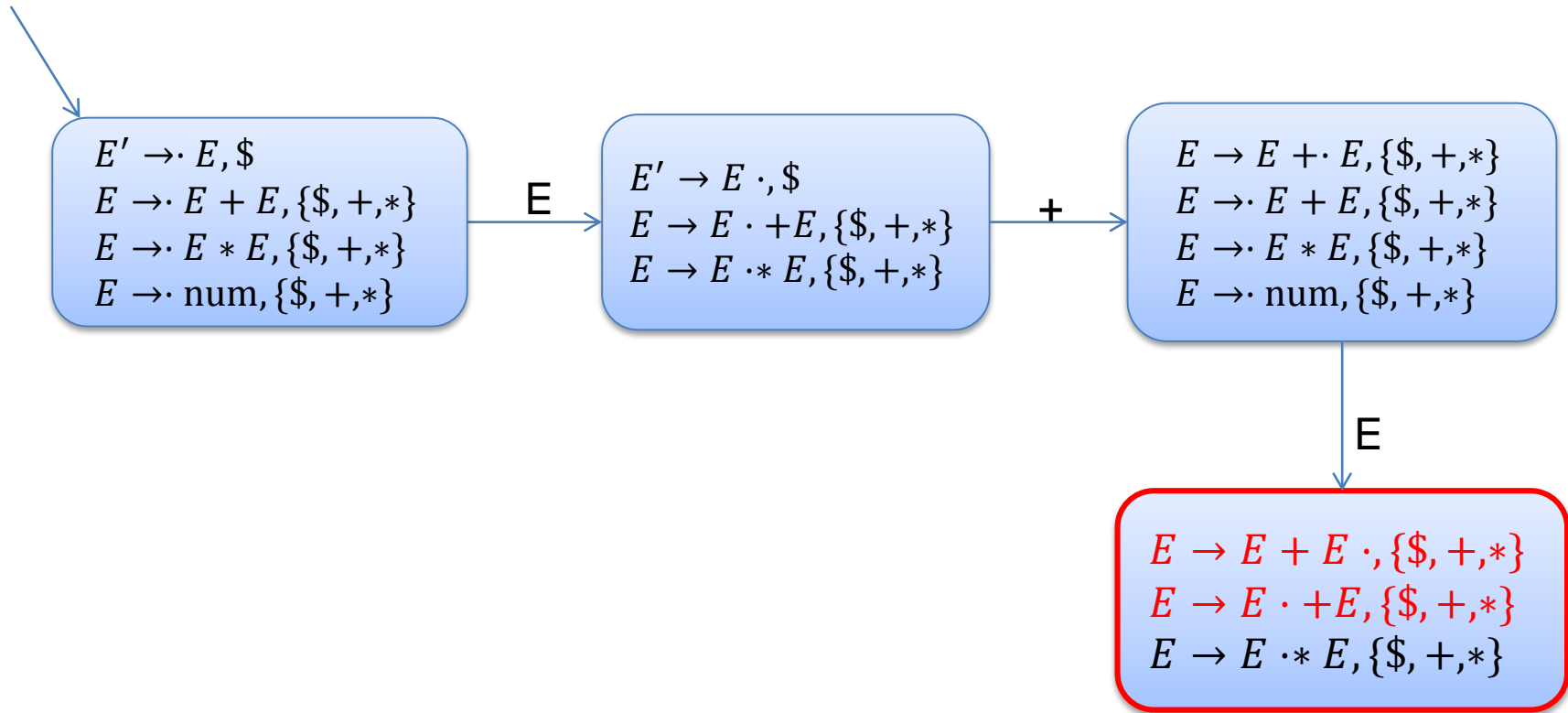
E: E '+' E {...}

| E '*' E {...} ;

למעשה בדוגמא זו צריך היה להשתמש ב
%nonassoc במקום ב %token כדי לקבל
קדימות.

נדבר על כך בהמשך.

טיפול בדקדוקים רב משמעיים

– נראה כעת כיצד מתגברים על הקונפליקט עבור הטרמינל $+$

אסוציאטיביות

- פתרון לקונפליקט עבור הטרמינל + :

: $1+(2+3)$ לעומת $(1+2)+3$

– לא ניתן להכריע בעזרת עדיפות מאחר ולאסימון '+' אותה העדיפות כמו לכלל $E \rightarrow E+E$.

– ניתן להגדיר את האסימון '+' כבעל אסוציאטיביות שמאלית.

- יוכרז עם %left במקום עם %token

```
%left '+'
```

```
%token '*'
```

```
%%
```

```
E: E '+' E {...}
```

```
  | E '*' E {...} ;
```

אסוציאטיביות

- פתרון לקונפליקט עבור הטרמינל + :

: $1+(2+3)$ לעומת $(1+2)+3$

– כאשר קונפליקט S/R אינו נפתר בעזרת קדימויות, bison יכריע באופן הבא:

- אם לאסימון אסוציאטיביות שמאלית יועדף ה reduce.

- אם לאסימון אסוציאטיביות ימנית יועדף ה shift.

– במקרה שלנו יועדף ה reduce ונקבל את הפרשנות השנייה.

```
%left '+'
```

```
%token '*'
```

```
%%
```

```
E: E '+' E {...}
```

```
  | E '*' E {...} ;
```

אסוציאטיביות

- הערה: עדיפות מוגדרת רק עבור אסימונים שהוכרזו עם אסוציאטיביות, לא עבור אסימונים שהוגדרו ע"י %token.
 - ניתן להשתמש ב %nonassoc כדי להגדיר אסימון עם עדיפות שאין לו אסוציאטיביות.
- שאלה: לאילו אופרטורים מתמטיים נרצה אסוציאטיביות ימנית?
 - למשל- אופרטור החזקה: a^b^c
 - למשל תנאי טרינארי: $b ? a : b$

טיפול בדקדוקים רב משמעיים

- סיכום קונפליקט shift/reduce:

– אם לכלל הגזירה עדיפות r ולטרמינל הקלט עדיפות t :

- אם $r > t$ יבוצע reduce.

- אם $r < t$ יבוצע shift.

- אם $r = t$ הפעולה תיקבע ע"פ האסוציאטיביות של הכלל (זהה לאסוציאטיביות הטרמינל):

– אסוציאטיביות שמאלית יבוצע reduce.

– אסוציאטיביות ימנית יבוצע shift.

– אסוציאטיביות אינה מוגדרת שגיאה.

- קונפליקט reduce/reduce:

– התנהגות ברירת המחדל של bison היא לבחור בכלל הגזירה שהופיע קודם בדקדוק.

– מומלץ לשנות את הדקדוק כך שיתמודד עם קונפליקט זה.

עבודה עם bison

- `bison -d source.ypp` מייצר קבצי `*.tab.h`, `*.tab.cpp`
- `flex source.lex` מייצר קובץ `lex.yy.c`
- `g++ source.tab.cpp lex.yy.c` מייצר קובץ הרצה

-
- `bison -v source.ypp` מייצר קובץ `source.output` עם מצבי האוטומט וטבלת המעברים.
ניתן להשתמש באפשרות זאת על מנת לראות את הקונפליקטים, במידה וקיימים.

ישנו חומר עזר נוסף באתר:

`bison07_tips_bison.pdf`

Lex and Bison Examples and Guides(Course Material)

שאלה - אסוציאטיביות

```
%{
#include <stdio.h>
#include <iostream>

using namespace std;

int yylex();
void yyerror(const char*);
}%

% left 'a'
% right 'b'
%%

P : S '\n' ;
S : S 'a' S {cout << '1';}
  | S 'b' S {cout << '2';}
  | 'c' {cout << '3';}
  | 'd' {cout << '4';}
  | /*epsilon*/ ;
```

%%

נתונה תוכנית ה bison הבאה:

```
int yylex(){
    return getchar();
}

void yyerror(const char*){
    cout << '5';
}

int main(){
    return yyparse();
}
```

כתבו מה יהיה פלט התוכנית עבור כל אחד מהקלטים הבאים (כל שורה מסתיימת בסימן ירידת שורה '\n'):

1. cbdbc
2. cadbc
3. caddc
4. cadac